

Handlingsprogram – enligt Lagen om skydd mot olyckor Tjörns kommun 2016-2018

Avdelningen för räddning och säkerhet
2015-01-20

Innehåll

1	Inledning	5
1.1	Läsanvisning	5
1.2	Revidering	5
2	Bakgrund	7
2.1	Lagar.....	7
2.2	Visioner och mål.....	9
2.2.1	Nationella visioner	9
2.2.2	Nationella mål.....	9
2.2.3	Tjörns kommun, en Säker och trygg kommun..	10
3	Organisation	11
3.1	Säker- och tryggtskott (KSTU).....	11
3.2	Räddningstjänsten Tjörn.....	12
3.2.1	Förebyggande	13
3.2.2	Utryckningsorganisation	14
3.2.3	Folkhälsa	15
3.2.4	Krisberedskap.....	16
3.2.5	Riskhantering.....	16
4	Risker och mål i Tjörns kommun	18
4.1	Risker i Tjörns kommun.....	18
4.2	Förebyggande arbete enligt LSO.....	19
4.2.1	Förebyggande	20
4.2.2	Brandsäkerhet	21
4.3	Operativt arbete enligt LSO	23
4.3.1	Alarmering	23
4.3.2	Kommunikation.....	23
4.3.3	Förmåga	23
4.4	Krisberedskap enligt lagen (2006:554) om extraordinära händelser	25
4.5	Folkhälsa.....	27
4.6	Säker och trygg kommun.....	28
4.6.1	Prioriterade områden i Tjörns kommun.....	28
4.7	Vattensäker kommun	30

5. Bilagor

5.1 Styrdokument för förebyggande verksamhet (LSO)

Bilaga 1	Brandvattenförsörjning
Bilaga 2	Farlig verksamhet
Bilaga 3	Information och rådgivning samt stöd till enskild
Bilaga 4	Olycksundersökning och sakkunnigutlåtande
Bilaga 5	Sotning och brandskyddskontroll
Bilaga 6	Stegutrymning
Bilaga 7	Systematiskt brandskyddsarbete i Tjörns kommun
Bilaga 8	Tillsynsverksamhet
Bilaga 9	Återkoppling till drabbad

5.2 Styrdokument för operativ verksamhet (LSO)

Bilaga 10	Alarmering och kommunikation
Bilaga 11	Beredskapsorganisation och resurser
Bilaga 12	Gränsområden Hamnar
Bilaga 13	Insatstider
Bilaga 14	Kommungemensam oljesaneringsplan
Bilaga 15	Utvärdering av insats
Bilaga 16	Varning och information till allmänheten

5.3 Styrdokument LEH

Bilaga 17 Risk- och sårbarhetsanalys
Bilaga 18 Risk- och sårbarhetsanalys bilaga 1 -Tjörns kommuns riskbild utifrån lagen om skydd mot olyckor (LSO)
Bilaga 19 Lednings- och informationsplan för kommunens krishantering

5.4 Styrdokument Säker och trygg kommun

Bilaga 20	Avvikande händelser/olycksutredningar
Bilaga 21	Barn- och ungdomsplanen ¹
Bilaga 22	Dokument Säker och Trygg kommun
<i>Bilaga 23 .....</i>	<i>Drogpolitiskt handlingsprogram²</i>
Bilaga 24	Folkhälsoplan 2012-2016

---

¹ KF § 207 2012-11-22

Kursiv stil revidering pågår

² KS § 24 2013-02-07

Bilaga 25	Handlingsplan vattensäker kommun
Bilaga 26	Säkerhetsbesiktningar
Bilaga 27	Säkerhetspolicy 2013

1 Inledning

Bestämmelserna i lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) syftar till att ge människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor i hela landet, med hänsyn till lokala förhållanden.

Bestämmelserna i lagstiftningen innehåller de skyldigheter och åtgärder som stat, kommun och enskilda ska vidta för skydd mot olyckor.

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor förkortas fortsättningsvis ”lagen”.

I lagen anges övergripande nationella mål för ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor, som nationens kommuner ska komplettera med egna mål i ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst. Valfriheten finns för kommunen att välja olika program för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst, eller ett gemensamt program. Enligt lagen ska ett handlingsprogram antas varje mandatperiod av kommunfullmäktige.

Detta handlingsprogram med underställda dokument behandlar de två program som lagen ställer krav på, ett för operativ räddningstjänst och ett för förebyggande. Utöver lagen har kommunen valt att samordna handlingsprogrammet med lag (2006:544) om kommuners åtgärder vid extraordinära händelser (LEH) samt kommunens ambitionsnivåer där målet är att skapa en säker och trygg kommun.

1.1 Läsanvisning

Tjörns kommun har valt att dela upp handlingsprogrammet i ett huvuddokument och ett antal bilagor i form av styrdokument.

I huvuddokumentet redovisas visioner och mål för arbetet samt beskrivningar hur dessa ska uppnås. Efter varje område finns hänvisningar till styrdokument, där en fördjupad beskrivning av hur mål och visioner ska nås, finns att tillgå.

1.2 Revidering

Handlingsprogrammet antas inför varje ny mandatperiod av kommunfullmäktige. Löpande justeringar under en pågående mandatperiod, ändras och antas av kommunstyrelsen.

1.3 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av handlingsprogrammet sker i olika sammanhang där grunden är att handlingsprogrammet skall revideras minst en gång per mandatperiod. Förutom denna regelbundna revision kan givetvis handlingsprogrammet revideras så ofta som behövs p.g.a. ändrade förhållanden och/eller politisk styrning av verksamheten. Uppföljning och utvärdering sker varje år i samband med framtagande av verksamhetsplan (VP) för nästkommande år och framåt då avstämning sker att planerade mål och aktiviteter överensstämmer med handlingsprogrammets övergripande mål- och riktlinjer. Uppdatering av den kommunala risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) sker en gång per mandatperiod. Normalt sett fastställs risk- och sårbarhetsanalysen på våren efter att ny mandatperiod startat. Tjörns kommun följer också upp alla verksamheter i budgetrapporter och årsberättelser som redovisas till kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Inom Kommunstyrelsens utskott för räddning och säkerhet (KSTU) redovisas måluppfyllnadsgraden för Tjörns kommuns räddningstjänst inom förebyggande och operativa området samt kommunens arbete inom området säkerhet och Säker och trygg kommun.

Egenkontroll avseende mål i Tjörns kommuns handlingsprogram enligt LSO					
Nämnd/förvaltning/bolag:					
Egenkontrollen avser måluppfyllnad t o m datum:					
Mandatperiod:					
Mål för mandatperioden - text	Arbete ej påbörjat	Arbete påbörjat	Målet uppfyllt	Målet delvis uppfyllt	Målet ej uppfyllt

Mall för uppföljning av måluppfyllnad

2 Bakgrund

I lag (2003:778) om skydd mot olyckor ställs krav på att kommunen inför varje mandatperiod ska anta två handlingsprogram, ett för operativ räddningstjänst och ett för förebyggande verksamhet.

Handlingsprogrammet med underställda dokument behandlar de två program som lagen ställer krav på, ett för operativ räddningstjänst och ett för förebyggande. Utöver lagen har kommunen valt att samordna handlingsprogrammet med lag (2006:544) om kommuners åtgärder vid extraordinära händelser samt kommunens ambitionsnivåer där målet är att skapa en säker och trygg kommun.

Detta handlingsprogram är framtaget utifrån kommunens olika riskanalyser och beskriver hur analyserade risker ska hanteras.

2.1 Lagar

Den 1 januari 2004 trädde Lag om skydd mot olyckor (2003:778) samt en till lagen knuten förordning (2003:789) i kraft.

Det grundläggande syftet med lagstiftningen är att ge förutsättningar för en bättre förmåga i samhället för att förebygga men också hantera situationer som kan leda till räddningsinsatser. Nationella mål, verksamhetsmål samt statliga och kommunala handlingsprogram är enligt lagstiftningen bland annat medel för detta. Vidare har den enskildes ansvar och skyldigheter när det gäller att skydda sig och sin egendom klargjorts.

Lagen i sitt sammanhang

Lagens namn ger i sig intryck av att lagen innehåller en heltäckande reglering av skyddet mot olyckor i samhället. Det finns särskilda krav på åtgärder till skydd mot olyckor i en rad andra specialförfattningar. Som exempel kan nämnas.

- Arbetsmiljölagen
- Miljöbalken
- Plan- och bygglagen
- Lagen om brandfarliga och explosiva varor

- Lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Lagens rubrik ska därför ses som ett uttryck för att ett av syftena med lagen har varit att åstadkomma ett samarbete och en samordning mellan olika myndigheter och andra organ i samhället med ansvar för olycks- och skadeförebyggande verksamhet.

Kommunallagen, Lagen om extraordinära händelser (LEH) hanterar bl. a kommunens rättsliga grund för övergripande kommunal ledning i olika situationer eller ”lägen”. Lagen om skydd mot olyckor beskriver bl. a kommunens ansvar för räddningstjänst oavsett det aktuella läget.

Enligt 3 kap. 1 § LSO har kommunen ett direkt ansvar att se till att bränder förebyggs samt att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

Enligt 3 kap. 3 § skall kommunen ha ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten.

Enligt 3 kap. 7 § skall en kommun ansvara för räddningstjänst inom kommunen.

Enligt 3 kap. 8 § skall en kommun ha ett handlingsprogram för räddningstjänst.

2.2 Visioner och mål

2.2.1 Nationella visioner

Den 5 november 2009 uppdrog regeringen (Fö2009/2196/SSK, 2009-11-05) åt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att i samverkan med berörda myndigheter och organisationer, ta fram en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda. Inom ramen för arbetet har en vision för brandskyddsområdet som formulerats:

”Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av bränder i Sverige”

För att arbeta förebyggande mot visionens mål ska satsningar göras inom framförallt tre olika områden; kunskap och kommunikation, tekniska lösningar och genom lokal samverkan.

2.2.2 Nationella mål

I lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) anges övergripande nationella mål för verksamheten skydd mot olyckor. De nationella målen är riktninggivande, vilket betyder att de styr vilket arbete som ska utföras men inte på vilket sätt. Kommunerna kan därför vidta olika åtgärder för att nå upp till de nationella målen. Med utgångspunkt från de nationella målen ska kommunen formulera och komplettera med verksamhetsmål för det olycksreducerande arbetet.

1 kap. 1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

1 kap. 3 § Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt

3 kap.1 § För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

2.2.3 Tjörns kommun, en Säker och trygg kommun

Tjörns kommuns förvaltningar, bolag och politisk ledning, skall verka för att alla människor som bor, verkar och vistas i kommunen skall ha en säker och trygg miljö. Förebyggande och främjande åtgärder skall vidtas som riktas mot dessa grupper.

Den 17 september 2011 certifierades Tjörns kommun som medlem i WHO:s register som en ”Säker och Trygg kommun”. Certifieringen gäller till och med 2016. Arbetet med återcertifiering kommer att påbörjas under 2016.

Tillsammans med medborgare och medarbetare har Tjörns kommun valt att prioritera fem arbetsområden:

- Barn och ungdomar
- Drogförebyggande insatser
- Trygghetsinsatser (allmänna och äldre)
- Trafikfrågor
- Insatser för medarbetare i Tjörns kommun

Tjörns kommun verkar och arbetar, i samverkan med föreningar, för ett säkert och tryggt föreningsliv.

3 Organisation

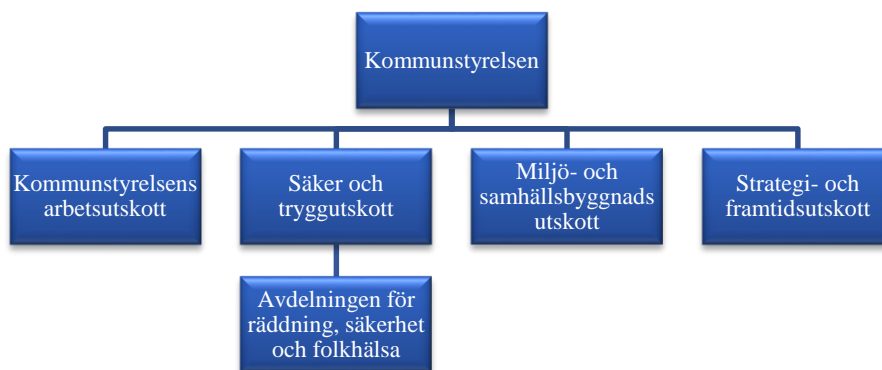
3.1 Säker- och tryggtskott (KSTU)

Räddningstjänsten Tjörn styrs politiskt av Kommunstyrelsen genom Säker- och tryggtskott (KSTU). Kommunstyrelsens säker- och tryggtskott (KSTU) består av 3 ledamöter och 3 ersättare. Utskottet får handlägga ärenden endast om minst 2 tjänstgörande ledamöter är närvarande.

Utskottet bereder ärenden inom områdena räddningstjänst, folkhälsa, trygghet och säkerhet som ska beslutas av kommunstyrelsen och av kommunfullmäktige i förekommande fall.

Utskottet ska arbeta långsiktigt, strategiskt och koncernövergripande inom ansvarsområdena och ska utarbeta förslag till mål, riktlinjer, policys och andra styrdokument. Utskottet har en samordnade roll inom koncernen och i förhållande till andra kommuner och externa aktörer.

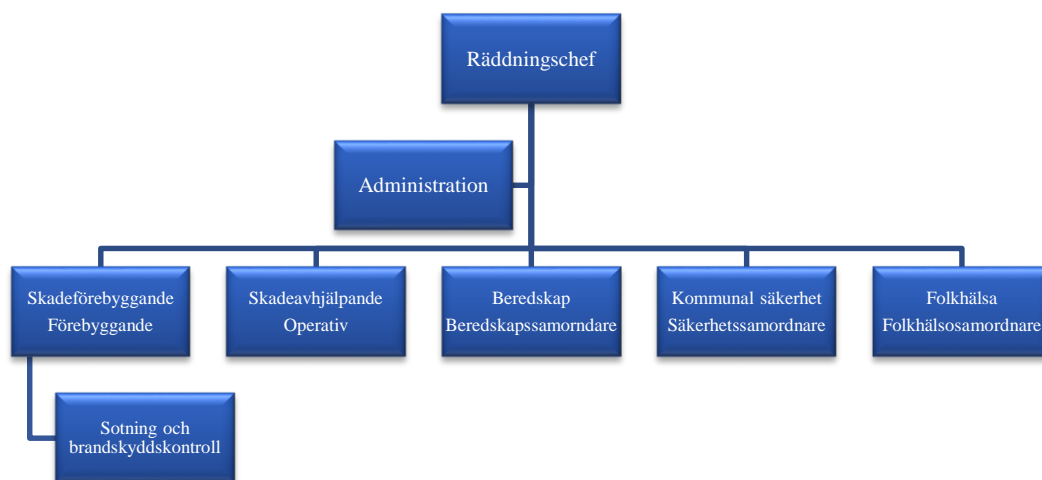
Utskottet ska vidareutveckla arbetet med att Tjörn ska vara en säker och trygg plats. Brandskydd, trygg utrymning och säkerhet i kommunala lokaler är också ett uppdrag för utskottet.

3.2 Räddningstjänsten Tjörn

Räddningstjänsten Tjörn har under de senaste åren gått från ”ren” räddningstjänst till att verka utifrån begreppet Säker och Trygg kommun.

Inom räddningstjänsten Tjörn ryms enheterna för folkhälsa, krisberedskap, säkerhet och räddning. Arbetet omfattar allt från den vardagliga händelsen till större påfrestningar i samhället.

3.2.1 Förebyggande

Räddningstjänstens förebyggande arbete behandlas i 3 kap. i lagen om skydd mot olyckor (LSO). I första paragrafens första stycke anges den övergripande målsättningen för kommunens olycks- och skadeförebyggande verksamhet. Kommunen har enligt första paragrafen ansvar för att se till att åtgärder vidtas så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs. Detta görs bl. a inom ramen för den tillsyn som bedrivs, över att den enskilde fullgör sina skyldigheter enligt lagen, och genom sotningsverksamheten. Kommunen ska också verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

Det primära ansvaret att skydda sitt liv och sin egendom har den enskilde – inte samhället och inte heller räddningstjänsten. Det är den enskilde som själv ska vidta och bekosta åtgärder för detta.

Kommunen som myndighet ska skapa bättre förutsättningar i hela kommunen för skydd i allmänhet och brandskydd i synnerhet.

Kommunen har följande uppdrag inom det förebyggande området:

- Samordna
- Underlätta för enskilda
- Tillsyn
- Olycksuppföljning
- Sotning och brandskyddskontroll

Vad gäller tillsyner finns separat styrdokument. Dessutom antas årligen en tillsynsplan av kommunstyrelsen, där kommande års inriktning och mål definieras. Även när det gäller information och rådgivning i syfte att underlätta för enskilda, olycksuppföljning samt för sotning och brandskyddskontroll, finns separata styrdokument.

En annan viktig förutsättning för att begränsa skador till följd av bränder, är räddningstjänstens aktiva deltagande i den kommunala samhällsplaneringen. Räddningstjänsten ska också samarbeta och biträda byggnadsnämnden i sakfrågor som rör brandskydd.

Resurser för förebyggande

Inom räddningstjänstens förebyggande avdelning, arbetar två personer heltid med förebyggande arbetsuppgifter. Båda har erforderlig kompetens som tillsynsförare enligt LSO och LBE (lagen om brandfarliga och explosiva varor). Räddningstjänsten är också tillståndsmyndighet för LBE. Dessutom nyttjas operativ personal, heltidsdagstyrkan såväl som deltidspersonal, för olika förebyggande arbetsuppgifter.

3.2.2 Utryckningsorganisation

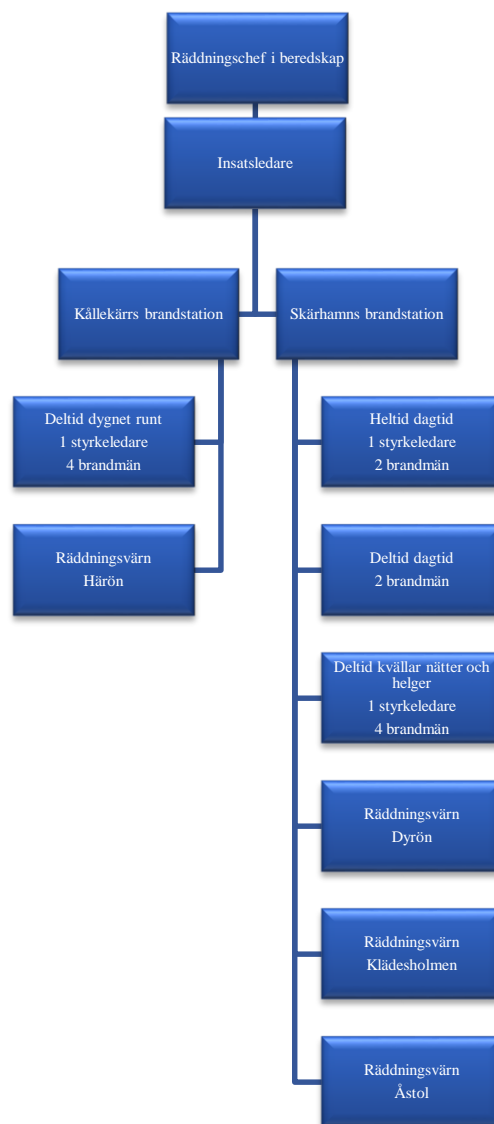
Räddningstjänstens operativa arbete styrs av 1 kap. i lagen om skydd mot olyckor (LSO). I tredje paragrafen i 1 kap. betonar man att räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Idag finns inom kommunen två brandstationer och fyra räddningsvärn. Stationerna är belägna i Kållekärr och Skärhamn. Brandstationen i Kållekärr är en deltidstation som bemannas med en styrkeledare och fyra brandmän på 5 minuters anspänningstid.

Stationen i Skärhamn är både hel och deltidstation och bemannas med en styrkeledare och två brandmän heltid/dagtid på 60 sekunder och ytterligare två brandmän på deltid på 5 min anspänningstid.

Kvällar, nätter och helger är bemanningen i Skärhamn en styrkeledare och fyra brandmän deltid på 5 minuter. Brandvärn finns på öarna Härön, Klädesholmen, Åstol samt Dyrön som bemannas med frivillig personal.

3.2.3 Folkhälsa

Tjörns kommuns folkhälsoarbete är reglerat enligt avtal mellan Tjörns kommun och Västra nämnden där parterna förbinder sig till att samfinansiera arbetet. Parterna initierar och samordnar prioriterade folkhälsoinsatser i rådet för hälsa och hållbar utveckling.

Kommunstyrelsens säker- och trygghetskott (KSTU) är ett politiskt utskott som består av 3 ledamöter och 3 ersättare. Utskottet bereder ärenden inom områdena räddningstjänst, folkhälsa, trygghet och säkerhet som ska beslutas av kommunstyrelsen och av kommun-fullmäktige i förekommande fall.

3.2.4 Krisberedskap

Krisberedskapsarbetet i Tjörns kommun finansieras av kommunen och det statliga bidraget till kommuner enligt anslag 2:4 Krisberedskap.

Krisberedskapsarbetet organiseras i kommunstyrelsens säker- och trygghetskott (KSTU). För fördjupad läsning om krisberedskapsarbetet se avsnitt 4.5.

3.2.5 Riskhantering

Riskhantering är att ta hänsyn till risk för skador i planeringen av olika verksamheter. Detta har i stor utsträckning gjorts tidigare. Skillnaden är att vi genom riskhantering använder en teknik som gör att vi kan angripa skaderiskerna systematiskt.

Kommunens mål med säkerhetsarbetet är:

- Att skapa en ständig förbättring av säkerheten
- Att säkerhet och riskanalyser skall vara en naturlig del i de olika verksamheterna
- Att varje anställd skall se sin funktion i säkerhetsarbetet och avvikelserapportering som en naturlig del i vardagen
- Att anställda skall ges information och utbildning i säkerhetsfrågor
- Att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt de säkerhetsrelaterade regler och instruktioner som finns fastställda av olika myndigheter

Säkerhetsarbetet ska präglas av ordning och reda och ett systematiskt arbetssätt, med väl kända och accepterade rutiner som kontinuerligt följs upp.

Resultatet av arbetet blir då:

- En systematisk analys av riskerna, hantering av riskerna i de olika verksamheterna och förslag på åtgärder
- Uppbyggnad av rutiner för skaderapportering och uppföljning i programmet avvikande händelser och olycksutredningar
- En risköversikt där kommunens säkerhetspolicy och övergripande frågor behandlas
- En genomgång av försäkringar med förslag till hur omfattning och självrisknivå bättre kan anpassas till riskerna, och därmed förslag till andra möjligheter för kommunen att finansiera skadorna
- Ökad medvetenhet hos anställda med minskade risker som följd

4 Risker och mål i Tjörns kommun

4.1 Risker i Tjörns kommun

Kommunen har en varierad riskbild med allt från små vardagshändelser till större samhällsstörningar. Riskbilden förändras under året, vilket medför olika utmaningar. Exempelvis finns det en riskbild att ta hänsyn till under sommarhalvåret då tillströmningen av turister ökar märkbart.

Det finns objekt och miljöer som vid en oönskad händelse (t.ex. brand eller kemikalieutsläpp) kan leda till stora skador på människors liv och hälsa.

För att på ett översiktligt sätt kartlägga och presentera riskerna i Tjörns kommun har en övergripande risk-och sårbarhetsanalys genomförts. Till analysen finns fördjupande bilagor.

Exempel på risker i Tjörns kommun

- Bränder
- Utsläpp av farligt ämne
- Trafikolyckor
- Klimatpåverkan
- Olyckor i samband med aktiviteter vid vatten
- Sociala risker
- Samhällsstörningar

Läs mer om risker i Tjörns kommun i övergripande risk-och sårbarhetsanalys, se bilaga 17och bilaga 18.

4.2 Likvärdigt skydd

Staten har i LSO formulerat övergripande mål för att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö mot olyckor. Ett nationellt mål är *att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd.*

För att, utifrån lokala förhållanden, kunna erbjuda ett likvärdigt skydd för människor och verksamheter inom kommunen, krävs samverkan på olika områden. Följande är exempel på samverkan, i syfte att åstadkomma skydd för kommunens invånare och verksamheter som kan upplevas likvärdiga jämfört med landet i övrigt.

I kommunens riskanalys redovisas objekt med risker för olyckor, vilka kan betraktas få större konsekvenser men har en relativt låg sannolikhetsnivå. För dessa händelser har avtal om samverkan med andra kommuner och organisationer etablerats. Som exempel kan nämnas keminsatser mot kemikalieindustri och släckhjälp vid objekt med höga brandbelastningar.

Vid brand i brandfarlig bebyggelse eller i gästhamnar på öar i kommunens skärgård, bistår t.ex. sjöräddningsresurser (Lots, KBV, SSRS) med pumpresurser för att bland annat säkerställa släckvattenbehovet vid insatser.

För öar med brandfarlig bebyggelse och permanent boende, har för att överbrygga lång insatstid räddningsvärn etablerats. De boendes egen insats är också av mycket stor betydelse för slutresultatet, vid eventuell brand. Kraftfulla informationsinsatser är, utöver det operativa ansvaret, därför ett viktigt uppdrag för räddningsvärnens personal.

I Tjörns kommun, ska också stor vikt läggas vid att anpassa brandskyddet utifrån de boendes skyddsbehov. Målet är att i samverkan med andra förvaltningar och kommunala bolag, arbeta för att stärka brandskyddet för äldre/funktionshindrade i eget boende. Syftet är att ta ett helhetsgrepp kring dessa frågor som handlar om kommunikation, tekniska åtgärder och kommunal samverkan.

Ovanstående är exempel på åtgärder, i syfte att för människor med olika förutsättningar uppnå ett likvärdigt skydd, samt att för en kommun med mindre operativa resurser, genom samverkan åstadkomma ett skydd mer likvärdigt kommuner med lokalt större resurser.

4.3 Förebyggande arbete enligt LSO

4.3.1 Förebyggande

Det förebyggande arbetet innebär att kommunen genomför aktiviteter för att minska sannolikheten och/eller konsekvenserna av att en oönskad händelse inträffar.

Räddningstjänsten har inom arbetet ”skydd mot olyckor” huvudansvaret för det förebyggande brandskyddsarbetet d v s för att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder. Räddningstjänsten utgör även myndighet med avseende på lagen om skydd mot olyckor och lagen om brandfarliga och explosiva varor och har därigenom bland annat tillsynsansvar enligt dessa lagar.

Räddningstjänsten ska aktivt använda information som ett verktyg för att höja medvetenheten och kunskaperna i samhället omkring brandskydd, inträffade olyckor och riskhantering. Dessutom ska räddningstjänsten utifrån sitt myndighetsuppdrag bistå andra myndigheter och organisationer samt hålla resurser och kompetens för att svara på remisser och andra förfrågningar från övriga myndigheter. Planen för den förebyggande verksamheten har sin grund i värdering av kommunens riskbild, och insatserna ska anpassas och vägas mot den lokala risktopografin.

Mål för mandatperioden gällande förebyggande arbete

- Kommunen ska arbeta för en hållbar samhällsutveckling utifrån ett riskperspektiv.
- Den enskildes medvetenhet kring risker, skador och olyckor ska öka.
- Den enskildes förmåga och kunskap att hantera sin egen säkerhet ska öka.
- Kommunen ska påbörja och införa ett systematiskt arbetssätt för att individanpassa riskreducerande åtgärder.

Vi uppnår målen för förebyggande arbete genom:

att den enskilde

- har kunskap om och tar ansvar för sin egen säkerhet

att kommunen

- tar hänsyn till kända risker i såväl plan- som byggprocessen
- i ett tidigt skede, i den fysiska planeringen, samordnar riskfrågor
- utbildar, informerar och ger rådgivning

*Fördjupad läsning om kommunens förebyggande arbete kan göras i bilaga 1-9
För*

4.3.2 Brandsäkerhet

Tjörns kommun arbetar med brandsäkerhet i flera stadier – före, under och efter en brand. En stor del av arbetet är förebyggande och syftar till att minska sannolikheten för att bränder ska uppstå och/eller minimera brandens konsekvenser. Förebyggande brandskyddsarbete omfattar deltagande i plan- och byggprocessen, tillsyn, information, rådgivning, utbildning av medborgare och organisationer.

Bland byggnadsbränder är brand i bostad vanligast. Dödsbränder och personskador till följd av brand sker nästan uteslutande i bostäder.

Äldre och funktionsnedsatta personer är överrepresenterade vid dödsbränder och allvarliga skador till följd av brand.

Befolkningsutvecklingen och kvarboendepincipen tyder på att problemet kommer att öka. Efter en brand arbetar räddningstjänsten med stöd till de drabbade och med olycksundersökningar och utvärdering av insatsen.

Resultatet av sådana utvärderingar ligger till grund för nya förebyggande aktiviteter och utveckling av räddningsinsatser.

Mål för mandatperioden gällande brandsäkerhet

- Kunskapen och medvetenheten hos enskilda om brandrisker och hur man ska agera i händelse av brand ska öka.
- Andelen bostäder utrustade enligt konceptet ”Brandsäkert hem” ska öka.
- Enskilda, med begränsad förmåga att själva agera i samband med brand, ska erbjudas individanpassade brandskyddsåtgärder.
- Alla bostadsbränder ska följas upp för att öka kunskapen om vilka som drabbas, varför de drabbats, vilket brandskydd som fanns i bostaden och hur det fungerade

Vi uppnår målen för brandsäkerhet genom:

att den enskilde:

- har kunskap om och tar ansvar för sin egen brandsäkerhet
- har fungerande brandvarnare i sitt hem
- i allt större utsträckning, utrustar sitt hem utifrån konceptet ”brandsäkert hem”

att kommunen:

- utbildar, informerar och ger råd om brandskydd
- genomför tillsyn
- stödjer andra myndigheter, förvaltningar verksamheter i frågor om brandskydd
- följer upp och ger återkoppling till drabbad
- ansvarar för sotning och brandskyddskontroll

Fördjupad läsning om kommunens brandförebyggande arbete kan göras i bilaga 1-9

4.4 Operativt arbete enligt LSO

4.4.1 Alarmering

Enligt Lag om skydd mot olyckor är det kommunen och de statliga myndigheter som ansvarar för att det finns anordningar för alarmering av räddningsstyrkorna. SOS sköter idag utalarmeringen av räddningsstyrkorna inom kommunen.

4.4.2 Kommunikation

Kommunen och räddningstjänsten är ansluten till det digitala radiosystemet RAKEL.

RAKEL är Sveriges nationella kommunikationssystem för samverkan och ledning. Det har byggts ut i hela Sverige för att stärka samhällets krishanteringsförmåga. Samtliga räddningsenheter inom kommunen är utrustade med rakelterminaler för säker kommunikation och larmning.

4.4.3 Förmåga

Räddningstjänstens förmåga att hantera olyckor genom att värdera aktuell riskbild och utföra egna räddningsinsatser med egna resurser bygger på en förutseende ledningsorganisation och olika enheter som utför det egentliga räddningsarbetet. Räddningsenheterna är placerade på flera platser i kommunen för att erhålla bästa möjliga beredskap för att snabbt komma ut till olycksplatserna.

Tjörns räddningstjänst med ledningsorganisation är dimensionerad för att genomföra flera insatser samtidigt av mindre karaktär.

Ledningsorganisationen och räddningsenheterna i Tjörns kommun har via ett samverkansavtal möjlighet att på bästa sätt förstärka vid pågående insatser med resurser och för att erhålla en god uthållighet även vid långdragna räddningsinsatser.

Vid pågående räddningsinsats ska räddningstjänsten dessutom hålla beredskap för att utföra räddningstjänst om ytterligare olyckor inträffar.

Typinsats	En enhet 1 + 4	Två enheter 2+8	Samverkan med andra kommuner
Lägenhetsbrand med rökdykarinsats	X	X	X
Lägenhetsbrand med samtidig rökdykarinsats och utvändigt livräddning		X	X
Brand med lång inträngningsväg (mer än 25 m)			X
Akut omhändertagande av fastklämd vid trafikolycka	X	X	X
Trafikolyckor med losstagnning av fastklämd	X	X	X
Ytlivräddning	X	X	X
Kemdykarinsats			X
Spillbränder i brännbara vätskor upp till 300m ²	X	X	X
Avancerade räddningsinsatser i publika lokaler, hotell, skolor, fartyg			X
Brand i stora industrilokaler			X

Tabellen redovisar mininivån för att utföra en specifik insats. Finns markeringen i samtliga kolumner kan insatsen utföras av en, två, tre eller flera enheter beroende av händelsens omfattning.

Mål för mandatperioden gällande operativt arbete

- Räddningsinsatsen ska genomföras inom godtagbar tid och på ett effektivt sätt
- Den drabbade skall ha upplevelsen av rätt omhändertagande vid räddningsinsats

Vi uppnår målen för operativt arbete genom:

- att räddningspersonalen är övad och tränad utifrån kommunens riskbild
- att ha beredskap för att genomföra livräddande insatser vid olyckor
- att kunna erbjuda återkoppling till drabbade
- att genomföra olycksundersökningar

Fördjupad läsning om kommunens operativa arbete kan göras i bilagor 10-16

4.5 Krisberedskap enligt lagen (2006:554) om extraordinära händelser

Lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) reglerar kommunernas åtaganden vilka syftar till att kommuner och landsting ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera samhällsstörningar och krissituationer i fred.

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap är ett avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och preciserar statens förväntningar på hur uppgifterna enligt LEH ska genomföras i form av målbeskrivningar och riktlinjer för hur verksamhet och statlig ersättning ska följas upp. Statens ersättning till kommunerna är beräknad utifrån att den ska finansiera verksamhet som är till nytta för mycket omfattande och svåra händelser som allvarligt kan påverka kommunens verksamhet.

Uppgifterna som beskrivs i kap. 2 och 3 i LEH delas in i följande verksamheter:

- risk- och sårbarhetsanalyser
- planering
- geografiskt områdesansvar
- utbildning och övning
- rapportering
- höjd beredskap

Kommunens arbete med krisberedskap omfattar mer än arbetet med uppgifterna i LEH. För att fullgöra åtagandena enligt LEH och annan lagstiftning, t.ex. socialtjänstlagen och lagen om skydd mot olyckor, förutsätts att kommunen kontinuerligt bedriver ett grundläggande trygghets- och säkerhetsarbete. Detta arbete harmonierar till stora delar med arbetet som bedrivs inom ramen för en säker och trygg kommun.

Den förmåga som byggs upp för att hantera extraordinära händelser är även användbar vid händelser som inte är att betrakta som extraordinära enligt LEH. Utgångspunkten i arbetet med uppgifterna i LEH ska dock alltid vara hanteringen av extraordinära händelser.

Källa: Överenskommelse om kommunernas krisberedskap

Mål för mandatperioden gällande krisberedskap

- Kommunen ska bedriva ett systematiskt arbete enligt LEH (2006:544) och angivna riktlinjer från staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).
- Andelen säkerhetsmedvetna vuxna ska öka inom kommunens geografiska områdesansvar

Vi uppnår målen för krisberedskap genom:

att den enskilde:

- Tar ansvar för sin egen hemberedskap vilket frigör resurser från kommunen som i första hand ansvarar för riktade insatser gentemot personer med nedsatt förmåga att ta hand om sig själv vid händelse av en samhällspåfrestning.

att kommunen:

- Aktivt bedriver informationsinsatser gentemot allmänheten avseende krisberedskap vilka syftar till en ökad förmåga hos den enskilde att initialt klara sig själv upp till 72 timmar vid händelse av en samhällspåfrestning.
- Bedriver ett arbete med risk- och sårbarhetsanalyser, såväl på verksamhetsnivå som på en kommunövergripande nivå. Analyserna utgör underlag för planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet.
- Bedriver systematiska utbildnings- och övningsinsatser i enlighet med antagen utbildnings- och övningsplan. Målgruppen är förtroendevalda och anställd personal som ingår i kommunens centrala krisledningsorganisation med tilldelade uppgifter vid händelse av en samhällspåfrestning.
- Ska ha en förmåga att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och enligt de rutiner som tillämpas nationellt för ledning och samverkan i kris. Detta ansvar gäller före- under- och efter en allvarlig samhällspåfrestning och omfattar även rapportering av förberedande åtgärder inför en kris.

Fördjupad läsning om kommunens övergripande analysarbete enligt LEH, det vill säga vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten, kan göras i bilaga 17

Fördjupad läsning om hur kommunens centrala krisledningsorganisation är organiserad samt hur kommunens lednings- och informationsarbete är planerat vid händelse av en kris, finns att läsa i bilaga 19

Fördjupad läsning om hur kommunen avser att utbilda och öva berörd personal som ingår i kommunens centrala krisledningsorganisation med tilldelade uppgifter vid händelse av en kris, finns att läsa i bilaga 19

4.6 Folkhälsa

Folkhälsoarbetet organiseras i rådet för hälsa och hållbar utveckling där man arbetar utifrån en politiskt beslutad folkhälsoplan 2012-2016 (se bilaga 23). Planen beskriver Tjörns kommuns folkhälsoutmaningar baserade på folkhälsodata. Utifrån utmaningarna prioriteras följande områden:

- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Jämlika och jämställda villkor
- Åldrande med livskvalité
- Goda levnadsvanor

I årliga verksamhetsplaner specificeras aktiviteter/insatser utifrån hälsoläget i Tjörns kommun.

Mål för mandatperioden gällande folkhälsa

- Öka delaktigheten och inflytande bland barn och ungdomar
- Förbättra livsvillkoren för de nyanlända som vistas i kommunen
- Öka livskvalitén bland äldre
- Minska droganvändningen bland barn och ungdomar

Vi uppnår målen för folkhälsa genom:

att kommunen:

- går ut på skolorna och informerar om barn och ungas rättigheter samt vilka verksamheter som kan erbjuda stöd när dessa inte efterföljs
- i samverkan med privata aktörer och ideella föreningar arbetar kommunen, långsiktigt, tillsammans för att förbättra flyktingarnas livssituation
- arbetar för att skapa/upprätthålla arenor för äldre att träffas och ingå i meningsfulla aktiviteter
- att informera och utbilda ungdomar samt vårdnadshavare kring konsekvenserna av droganvändning

Fördjupad läsning om kommunens arbete med folkhälsa kan göras i bilaga 21, 22, 23 och 24.

4.7 Säker och trygg kommun

”Säker och trygg kommun” är en modell för skadeförebyggande arbete. Alla åldrar, miljöer och situationer tas med. Det är Världshälsoorganisationen, WHO, som certifierar Säker och Trygg kommun.

För att bli certifierade kräver WHO följande:

- Kommuninvånarnas deltagande.
- Långsiktiga och permanenta insatser omfattande båda könen, alla åldrar, miljöer och situationer.
- Program riktade mot högriskgrupper och miljöer.
- Program som dokumenterar skadors frekvens och orsaker.
- Rutiner för utvärdering av säkerhetsarbetet.
- Aktivt deltagande i nationella och internationella nätverk.

4.7.1 Prioriterade områden i Tjörns kommun

I september år 2011 blev Tjörns kommun certifierad som en Säker och Trygg kommun av Världshälsoorganisationen, WHO. I arbetet med att göra Tjörn ännu säkrare och tryggare har Tjörns kommun valt att fokusera inom fem områden:

- Barn och ungdomar
- Drogförebyggande insatser
- Trygghetsinsatser (allmänna och till äldre)
- Trafikfrågor
- Insatser för medarbetare i Tjörns kommun

Mål för mandatperioden gällande Säker och trygg kommun

- Öka delaktigheten och inflytande bland barn och ungdomar
- Minska droganvändningen bland barn och ungdomar
- Minska antalet personskador i Tjörns kommun
- Minska antalet personer som upplever sig otrygga
- Minska antalet fallolyckor
- Intensifiera det suicidförebyggande arbetet
- Arbeta mot en noll-vision i trafiken
- Intensifiera arbetet med att förebygga hot och våld mot kommunens anställda

Vi uppnår målen för Säker och trygg kommun genom:

Att kommunen:

- Att införa camp blåljus i Tjörns kommun
- Att informera och utbilda ungdomar samt vårdnadshavare kring konsekvenserna av droganvändning
- Att informera och utbilda kring kända risker i Tjörns kommun
- Att tillsammans med socialförvaltningen och vägföreningarna arbeta för att minska antalet fallolyckor
- Att samverka kring båtsamverkan, grannsamverkan, Säker och trygg förening samt trygghetsvandringar
- Att hämta inspiration från Göteborgs stads strategiska plan för suicidprevention för att kunna arbeta vidare med frågan
- Att samarbeta med kommunens trafikingenjör för att formulera och arbeta efter en noll-vision i trafiken
- Att fortbilda personal kring hot och våld

Fördjupad läsning om kommunens arbete med Säker och Trygg kommun kan göras i bilaga 20-27

4.8 Vattensäker kommun

Tjörns kommun arbetar med vattensäkerhet enligt Svenska Livräddningssällskapets kriterier för en vattensäker kommun. Arbetet syftar till att minska risken för att tillbud och olyckor sker i samband med aktiviteter vid vatten och kommunens anläggningar vid vatten.

Viktiga faktorer för vattensäkerhet är simkunnighet och medvetenhet om de särskilda säsongsanpassade risker som kan föreligga i samband med is- och vattenaktivitet. Andra viktiga faktorer är nykterhet samt användning av skyddsutrustning vid is-och vattenaktiviteter.

I kommunens arbete med vattensäkerhet har en central vattensäkerhetsgrupp inrättats för det övergripande systematiska vattensäkerhetsarbetet. Medverkande i gruppen är barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, mark- och exploatering, informationsavdelningen, Tjörns Hamnar AB, Pensionärernas Riksorganisation (PRO) och räddningstjänsten. Räddningstjänsten är sammankallande.

Kommunen bedriver ett systematiskt vattensäkerhetsarbete i enlighet med Svenska Livräddningssällskapets sex kriterier för en vattensäker kommun:

1. Kommunen ska i sitt handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) tydligt ange vem som har ansvar för vattensäkerhetsfrågor. Kommunen ansvarar för att lämplig och korrekt livräddningsutrustning finns och underhålls vid kommunens badanläggningar samt vattennära anläggningar
2. Kommunen ska bedriva systematiskt simundervisning för alla elever enligt Skolverkets läroplan
3. Kommunen ska ha en tydlig plan för hur man ökar säkerhetsmedvetandet hos vuxna. Här skall särskilt beaktas personer med särskilda behov
4. All berörd personal på badanläggningar som tillhör kommunen ska ha en adekvat säkerhetsutbildning så att man kan förhindra och avhjälpa olycksfall
5. Kommunen ska aktivt bedriva kontinuerliga informationsinsatser avseende vattensäkerhet
6. I kommunen ska finnas minst en säkerhetsdepå för utlåning eller uthyrning av vattensäkerhetsutrustning såsom flytvästar och isdubbar till allmänheten.

Mål för mandatperioden gällande vattensäkerhet

- Andelen tillbud/olyckor i samband med aktiviteter vid vatten och kommunens badanläggningar samt vattennära anläggningar ska minska
- Andelen simkunniga personer, såväl barn som vuxna, ska öka
- Andelen säkerhetsmedvetna vuxna ska öka
- Tjörns kommun ska återcertifieras som en vattensäker kommun under år 2018

Vi uppnår målen för vattensäkerhet genom:

Att den enskilde:

- använder flytväst och övrig lämplig skyddsutrustning vid aktiviteter på is- och vid vatten
- tar ansvar för att kunna simma
- fastighetsägaren och verksamhetsutövaren ser till att det finns lämplig och korrekt livräddningsutrustning vid platser för vattenaktiviteter

Att kommunen

- bedriver ett systematiskt vattensäkerhetsarbete i enlighet med Svenska Livräddningssällskapets sex kriterier för en vattensäker kommun

Fördjupad läsning om kommunens arbete med vattensäkerhet och om Svenska Livräddningssällskapets sex kriterier för en vattensäker kommun kan göras i bilaga 25.